

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI DAVLAT
O'QITISH MAHURUSI TA'JIM VAZIRLIGI

"INTEGRATION OF PRAGMALINGUISTICS, FUNCTIONAL TRANSLATION STUDIES AND LANGUAGE TEACHING PROCESSES"

Machine Learning

Computers with the ability to learn without being explicitly programmed

International Scientific Conference

February 22-23, 2023

Deep Learning

Network Capable of adapting itself to new data

Section 1: Cognitology and cultural linguistics in modern linguistics.

Section 2: Literary criticism and society.

Section 3: Problems of comparative typology and translation studies, modern problems of philology.

Section 4: Integration of communicative technologies in language learning.

For more info please scan

**THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS
BUKHARA STATE UNIVERSITY**

English Linguistics Department

**PROCEEDINGS
of materials for international scientific-theoretical conference on the topic**

**PRAGMA LINGUISTICS, FUNCTIONAL TRANSLATION
AND INTEGRATION OF LANGUAGE TEACHING PROCESSES**

February 23-24, 2023

Bukhara 2023

<i>THE USE OF PERIPHRASES IN JOURNALISTIC TEXTS</i>	119
<i>PERIPHRASES USED IN THE POLITICAL FIELD</i>	122
<i>TILSHUNOSLIKDA "REALIYA" TUSHUNCHASI VA UNING QO'LLANILISHI</i>	126
<i>"ГААН ЭКАН" ШАКЛИНИНГ МАЗМУНИ ВА ҚЎЛЛАНИШИ</i>	129
<i>LINGUISTIC UNDERSTANDING APHORISMS IN DAILY USE</i>	132
<i>ENVIRONMENTAL EUPHEMISMS IN THE ENGLISH LANGUAGE</i>	138
<i>ANTROPONIMLARNING LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI</i>	141
<i>NOMINATIV BIRLIKLARNING KONNOTATIV ASPEKTI</i>	145
<i>SOXTA DISKURS LOKUTIV AKTLARI VOQEALANISHINING LISONIY OMILLARI</i>	150
<i>PROTOTYPE THEORY IN COGNITIVE LINGUISTICS</i>	154
<i>PHRASEOLOGICAL PICTURE OF THE WORLD AS AN OBJECT OF LINGUISTIC STUDY</i> ..	157
<i>O'ZBEK VA NEMIS TILLARDA FE'LNING MAJHUL NISBATINING IFODALANISHI</i>	161
<i>TILSHUNOSLIKDA "LISONIY SHAXS" TUSHUNCHASI QO'LLANILISHI</i>	164
<i>FRANSUZ TILIDA KO'CHIRMA NUTQ VA UNING IFODA USULLARI</i>	167
<i>NUTQ ZANJIRINI HOSIL QILINISHIDA SEGMENT VA SUPERSEGMENT</i> <i>ELEMENTLARNING ROLI</i>	170
<i>EXPRESSION OF CONNOTATIVE MEANING IN WORD SEMANTICS</i>	173
<i>IMPACT OF SPEECH BEHAVIOR ON LINGUO CULTURE</i>	176
<i>LEKSIK BIRLIKLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI</i>	179
<i>TILSHUNOSLIKDA TERMINLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI</i>	183
<i>O'ZBEK TILIDA TINISH BELGILARI TEJAMKORLIGIGA DOIR</i>	186
<i>STRUCTURE OF THE LINGUISTIC CATEGORY "CHARACTERISTICS OF A HUMAN"</i>	190
TYPES OF FORMING WORDS	193
<i>ВЗАИМОСВЯЗЬ ЭТНОГРАФИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ И ЕЁ</i> <i>ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА С ЛИНГВОКУЛЬТУРОЙ</i>	196
<i>ТИПОЛОГИЯ И РОЛЬ НЕВЕРБАЛЬНЫХ СРЕДСТВ КОММУНИКАЦИИ В</i> <i>ЛИТЕРАТУРНОМ ДИСКУРСЕ</i>	200
<i>ANALYSES OF SOMATIC IDIOMS IN THE STRUCTURE OF PHRASEOLOGICAL UNITS</i> ..	203
<i>SECTION 2: LITERARY CRITISIZM AND SOCIETY</i>	207
<i>MYTHS AS DEPICTIONS OF HISTORICAL EVENTS</i>	207
<i>KALAM BELIEFS OF JOMI IN THE POEMS "HAFT AVRANG" (SEVEN WANDERERS)</i> ..	210
<i>TAKRORNING USLUBIY XUSUSIYATLARI</i>	221
<i>Л.ЛАЛАМИНИНГ "THE MOOR'S ACCOUNT" ("ЗАНЖИ ХИСБОТИ") РОМАНИДА</i> <i>ФЛОРА ТАСВИРИНИНГ ЛИГВОСТИЛИСТИК ТАДҚИҚИ</i>	224
<i>FAIRY TALES AS A SPECIAL TYPE OF FOLK ART</i>	229
<i>SETTING FUNCTIONS IN THE ECO-FICTION NOVELS OF AMERICAN WRITER MARY</i> <i>ALICE MONROE</i>	232
<i>ВОПРОСЫ ВОЗДЕЙСТВИЯ ЛИТЕРАТУРЫ НА ОБЩЕСТВО</i>	238
<i>ЛИТЕРАТУРА ПО УПРАВЛЕНИЮ И ЕЁ ПОПУЛЯРИЗАЦИЯ</i>	240
<i>SPECIAL COLLOQUIAL VOCABULARY AND ITS USAGE IN "A CLOCKWORK ORANGE" BY</i> <i>ANTHONY BURGESS</i>	243
<i>ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ОБЩЕСТВО</i>	246
<i>ПОЛОЖИТЕЛЬНОЕ ВОЗДЕЙСВИЕ ЛИТЕРАТУРЫ НА ОБЩЕСТВО</i>	248
<i>ВЗАИМОСВЯЗЬ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ И ОБЩЕСТВА</i>	251
<i>ИЗУЧЕНИЕ ВЛИЯНИЯ ПРИКЛАДНОЙ И НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ НА ОБЩЕСТВО</i>	253
<i>ВОЗДЕЙСТВИЕ СПОРТИВНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ НА ОБЩЕСТВО</i>	255

2. Шоабдурахмонов Ш. ва бошқалар. Хозирги узбек адабий тили .Т.1980 .
3. Саидов С. , Зикриллаев Г. Немис тили грамматикаси .Т. 1973 .
- 4 . Duden .Grammatik.Mannheim .Die Dudenredaktion .2001\
5. Ro'ziyev M. O'zbek va nemis tillarida shart maylining berilishi //Integration Conference on Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes. – 2022. – С. 203-205.
6. Izomovich, R. Z., & Fazliddinova, U. D. (2021, November). The Problems of Second Language Acquisition and Writing in Teaching English Language. In " *ONLINE-CONFERENCES" PLATFORM* (pp. 229-233).
7. Rasulov, Z. I. The problem of language economy from the perspective of language evolution.
https://uniwork.buxdu.uz/resurs/14162_1_335A013FB811809E768BB3EC8D34729184AA276D.pdf

TILSHUNOSLIKDA “LISONIY SHAXS” TUSHUNCHASI QO’LLANILISHI

N.A.Rasulova,

BDU ‘Ingliz tilshunosligi’ kafedrasida o‘qituvchisi

Abstract: In this article, the history of the beginning of the concept of linguistic personality in modern linguistics and the definitions given to linguistic personality. Its occurrence in psycholinguistics is considered and definitions are given.

Key words: Modern linguistics, linguistic personality, V.V.Vinogradov’s concept of “linguistic personality”, linguistic personality in fiction.

Аннотация. В данной статье рассмотрена история возникновения понятия языковая личность в современном языкознании и определения, данные языковой личности. Рассмотрено его возникновение в психолингвистике и даны определения.

Ключевые слова. Современное языкознание, языковая личность, концепция «языковой личности» В.В. Виноградова, языковая личность в художественной литературе.

20-asrning 2-yarmida tilshunoslar til va tafakkur, ma'lum bir elatning milliy tili, dunyo tili va surati kabi muammolarga yangicha nazar tashlab, tilda inson omilining rolini o'rganishga kirishdilar. , lingvistik shaxs va boshqalar. Voqelikni bilishning faol shakllaridan biri bo'lgan til bizga dunyoning ko'p asrlar davomida idrok etishga intilgan haqiqiy tasvirini beradi. Shundan kelib chiqib, dunyoqarashning o'zagi bo'lgan til shaxsini o'rganish muammosi paydo bo'ldi. Zamonaviy ilm-fanda eng muhim masalalardan biri bo'lgan til shaxsi muammosi

fanlararo darajada hal qilinishi mumkin, bu shaxsni jamiyat vakili sifatida o'rganadigan ilmiy fanlarni insonparvarlashtirishning umumiy jarayoniga mos keladi. "Kundalik tushunchada, biz shaxsiyat haqida gapirganda, biz shaxsning turmush tarzini yoki hayot muammolariga javob berishning o'ziga xos usulini nazarda tutamiz. Natijada, psixologiyada tadqiqotchilarning diqqat markazida insonning kognitiv bo'lmagan tomonlari, ya'ni. uning aql va qobiliyatlari emas, balki hissiy xususiyatlari va irodasi" [1, 35-b.].

Zamonaviy antropotsentrik tilshunoslik markazida "til shaxsi", ya'ni nutq harakatlarini bajarish qobiliyatidagi shaxs tushunchasi joylashgan. Uni birinchi marta fanga V.V.Vinogradov kiritgan. Olim lingvistik shaxs tushunchasiga badiiy adabiyot tilini o'rganish orqali yondashgan. V.V.Vinogradov ilmiy faoliyatida markaziy o'rinni egallagan "muallif obrazi" va "badiiy obraz" tushunchalarining rivojlanish mantig'i tadqiqotchini lingvistik shaxs ijodidagi o'zaro bog'liqlik masalasiga olib keldi. muallifning surati va obrazi. Aniq lingvistik shaxslarning dastlabki tavsiflari ham V. V. Vinogradov qalamiga tegishli.[4,3]. Biz haqiqatan ham til orqali yaratilganmiz, odamlar unga buyruq beradilar va bu buyruq bizni boshqa tirik mavjudotlardan ajratib turadi. Binobarin, til inson mulki sifatida eng jiddiy o'rganishga loyiq bo'lib, bunday o'rganish o'zimiz va dunyodagi voqeligimiz haqida bilimga ega bo'lishimiz bilan mukofotlanadi" [3, 342-b.].

Bundan tashqari, masalaning lingvodidaktik jihati yoritilgan. Hatto F.I.Buslaev ham ona tilining talaba shaxsi bilan ajralmas birligi g'oyalarini qattiq turib oldi. "Ona tili har bir insonning shaxsiyati bilan shunchalik singib ketganki, – deb yozadi F.I.Buslaev, – o'qitish bir vaqtning o'zida o'quvchining ma'naviy qobiliyatini rivojlantirish demakdir". muvofiq: [3, p.93]

Lisoniy shaxs tushunchasi izohli lug'atlarda muayyan bilimlar va tasavvurlar majmuyiga ega bo'lgan nutqiy faoliyatni namoyon qiluvchi shaxs sifatida yoritilgan.

Til shaxsi tushunchasi G.I.Bogin tomonidan ishlab chiqila boshlandi, u lingvistik shaxs modelini yaratdi, unda odam uning "nutq harakatlarini bajarishga, nutq asarlarini yaratishga va qabul qilishga tayyorligi" nuqtai nazaridan ko'rib chiqildi. Bu tushuncha keng ilmiy foydalanishga Yu.N. Karaulovning fikricha, lingvistik shaxs - matnlarni yaratish va idrok etish qobiliyatiga ega bo'lgan shaxs: "a) tarkibiy va lingvistik murakkablik darajasida; b) voqelikni aks ettirishning chuqurligi va aniqligi; v) ma'lum bir maqsad yo'nalishi.

Til shaxsining tuzilishini ko'rib chiqqanda lingvistik shaxs tuzilishi tushunchasi psixologiyadagi shaxs tuzilishi tushunchasi bilan bir xil emas. Shaxsning tuzilishi, bugungi kunda ko'pchilik psixologlar tomonidan tushunilganidek, to'rtta kichik tuzilmadan iborat [1, b.137-140].

Bularga qo'shimcha sifatida "lisoniy shaxs" tushunchasini chuqur o'rgangan olim sifatida Yu.N. Karaulov ham o'z izlanishlarini olib borgan.

Ubadiiy matn asosida til shaxsining darajali modelini ishlab chiqdi. Til shaxsi uchta tuzilish darajasiga ega. Birinchi daraja og'zaki-semantik (semantik-jangovar, invariant) bo'lib, oddiy tilni bilish darajasini aks ettiradi. Ikkinchi daraja - kognitiv bo'lib, unda jamiyatga (til shaxsiga) xos bo'lgan tegishli bilim va g'oyalarni aktallashtirish va aniqlash, jamoaviy va (yoki) individual kognitiv makonni yaratish amalga oshiriladi. Bu daraja shaxs dunyosining til modelini, uning tezaurusini, madaniyatini aks ettirishni o'z ichiga oladi. Va uchinchi - eng yuqori daraja- pragmatik. U lingvistik shaxsning rivojlanishiga turtki bo'lgan motivlar va maqsadlarni aniqlash va tavsiflashni o'z ichiga oladi. Binobarin, ma'lumotni kodlash va dekodlash "shaxsiy kommunikativ makon" ning uchta darajasi - og'zaki-semantik, kognitiv va pragmatik o'zaro ta'sirda sodir bo'ladi.[4,5]

Til shaxsining uch darajali tuzilishi tushunchasi ma'lum bir tarzda kommunikativ ehtiyojlarning uch turi - aloqa o'rnatish, axborot va ta'sir qilish, shuningdek, aloqa jarayonining uch tomoni - kommunikativ, interaktiv va pertseptiv bilan bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Богин Г.И. Уровни и компоненты речевой способности человека.
2. Левин С.Р. Прагматическое отклонение высказывания // Теория метафоры. - М.: Прогресс, 1990. – С.342-35
3. - Калинин, 1975 Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. - М., 1987.
4. Komissarova Lyudmila Mixaylovna, "Rus tili" mavzusidagi dissertatsiya <https://osnovaschool.ru/uz/technique/issledovanie-yazykovoi-lichnosti-yazykovaya-lichnost-teoriya-yazykovoi/>
5. Расулов, З. И. (2017). Особенности моделирования эллиптических предложений в связи с позиционными звеньями. Тил бирликларини киёсий-типологик ва лингвомаданиятшунослик йўналишларида тадқиқи ва уларнинг тилларни ўқитишдаги ўрни. Илмий маколалар тўплами. Қ, 2, 54-56. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=BMFY YzIAAAAJ&citation_for_view=BMFYYzIAAAAJ:YsMSGLbcyi4C
6. Djalilova, Z. (2022). ОПИСАНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ОБРАЗА ПОСТРЕДСТВОМ ЦВЕТОВ В АНГЛИЙСКОЙ ПОЭЗИИ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 26(26). извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/8567

[7. Kodirova Kholida Khayriddin kizi. \(2022\). The Analysis of Illocutionary Acts in Adventures of Tom Sawyer by Mark Twain. Miasto Przyszłości, 28, 324–328. <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/648>](http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/648)

[8. Yuldasheva, F. \(2021\). The Expression of Politeness Category in The Uzbek And English Languages. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ \(buxdu.Uz\), 1\(1\). Извлечено от \[http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/2\]\(http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/2\)](http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/2)

FRANSUZ TILIDA KO'CHIRMA NUTQ VA UNING IFODA USULLARI.

Sayfullayev Baxshillo Nematulloyevich
BuxDU fransuz filologiyasi kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqola kommunikativ maqsad kategoriyasining muhim yo'nalishlaridan biri o'zga nutq va uning oddiy usuli bo'lgan ko'chirma nutqning fransuz tilidagi ifoda usullariga bag'ishlangan. Unda asosan diqqat e'tibor ko'chirma nutq (*le discours direct*)ning matniy xususiyatlariga qaratilgan. Shu bilan birga fransuz tilida o'zga nutq turlarining funksional-semantik xususiyatlariga izoh berilgan.

Kalit so'zlar: o'zga nutq, ko'chirma nutq, nutq fe'li, qo'shtirnoq, tire, ikki nuqta, zamon moslashuvi.

Аннотация: Статья посвящена способам выражения во французском языке чужой речи, являющейся одним из важных направлений категории коммуникативной цели, и ее простому приему, прямой речи. В нем основное внимание сосредоточено на текстовых особенностях прямой речи (*le discours direct*). При этом объясняются функционально-семантические особенности других типов речи во французском языке.

Ключевые слова: чужая речь, прямая речь, речевой глагол, кавычка, дефис, двоеточие, согласование времён.

Abstract: The article is devoted to the ways of expressing someone else's speech in French, which is one of the important areas of the category of communicative purpose, and its simple technique, direct speech. It focuses on the textual features of direct speech (*le discours direct*). At the same time, the functional and semantic features of other types of speech in French are explained.

Key words: someone else's speech, direct speech, speech verb, quotation mark, hyphen, colon, tense agreement.

So'zlovchi hamma vaqt ham o'z fikrinigina bayon etibgina qolmay, ba'zan u o'zganing gapini ham o'z nutqi ichida ishlatadi. Shu asosda qo'shma gapning yana bir maxsus turi hosil bo'ladi. O'zganing gapini ifoda etuvchi shaxs muallif, uning gapi esa muallif gapi deyiladi. Muallifning ma'lum shaxs fikrini o'z nutqi ichida keltirishi o'zganing gapi, gapi ifoda qilinayotgan shaxs so'zlovchi sanaladi. So'zlovchi borliq haqida o'z fikrini emas, o'zgalarning fikri yoki suhbatini bayon qiladi. O'zga nutq orqali so'zlovchi adresatni o'zi yoki adresat amalga oshirgan